

gäller original och öfversättning på alla verdens tungomål. Af motiveringen vill synas, såsom skulle detsamma afse äfven öfversättning från den utländska litteraturen. Men af dess affattning är omöjligt finna, att stadgandet kan gälla andra, än i Finland tryckta skrifter. Märkligt är, att ehuru i motiveringen äfven vår litteraturs tvåspråkighet kommer till tals, detta förhållande i förslaget lemnats utan afseende. Ehuru icke i lika grad förderligt som Betänkandet, är det klart, att dess antagande icke skulle lemna tillräckligt skydd. Ty huru många äro de inhemska skrifter, som på 3 år återgifva tryckningskostnaden? Och huru många de, af hvilka två konkurrerande upplagor skulle kunna säljas på 8 år? Slutligen, om något arbete vore af det sällsynta värde, att det redan inom ett par år kunde utgifvas och säljas i upplagor på båda inhemska språken, hvilken billighet och hvilken uppmuntran för litteraturen ligger väl deri att beröfva en sådan skrifts författare den ringa inkomst, vår bokmarknad äfven i bästa fall förmår inbringa?

Erfarenheten lär, ett huru onödigt bekymmer det är, att genom förordningar sörja för skrifter på det ena inhemska språket öfversättande till det andra språket. Besörjandet härom ligger i författarens fördel, såsnart möjlighet dertill finnes. Man måste också ihågkomma, att de flesta författare bero af förläggare, hvilka icke motse en lika lätt afsättning af boken, som möjligen författaren sjelf, och hvilka af utsigten till snar konkurrens med en öfversättning till det andra inhemska språket ingalunda uppmuntras att riskera förlaget, än mindre att höja på honorariat. Hvem är också angelägnare att vaka öfver en öfversättnings duglighet, än författaren sjelf, isynnerhet der öfversättningen likasom originalskriften tillhör den inhemska litteraturen? Och huru kan någon annan anses berättigad att i denna litteratur presentera hans arbete i en form efter sitt tycke och behag? Hr Ehrström's förslag syftar derföre äfven i detta afseende till främjande af den inhemska litteraturens duglighet. Det är det enda föreliggande, som i alla afseenden har denna syftning och alltså hvilat på den rätta grund, från hvilken all lagstiftning i ämnet borde utgå, den inhemska litteraturens skyddande såsom tillhörande vilkoren för nationens sjelfbestånd.

Jag tillägger en anmärkning. Lagförslaget innehåller intet stadgande angående öfversättningsrätten i förhållande till redan utgifna skrifter. I utskottets förslag är detta konsekvent. Men då enligt proposition och hr Montgomery's reservation författares öfversättningsrätt förutsätter gjordt förbehåll på skriftens titelblad, blir all redan utgifven litteratur i sagda hänseende rättslös. Huruvida antagandet af hr Ehrströms förslag gör stadgandet tillämpligt på all inhemska litteratur, äfven på den, som utkommit före den dag, från hvilken lagen skulle blifva gällande, kan vara tvifvel underskattadt. Ett särskildt stadgande härom skulle häfva all osäkerhet.

J. V. S.

163 YTTTRANDEN VID LANTDAGEN 20. X 1877

50 *Protokoll fördt hos Finlands ridderskap och adel*

Herr *Snellman*, J. V.: Jag anhåller att med herr Taube få förena mig uti att tillstyrka antagandet af Bondenståndets inbjudning på de skäl hvilka herr Taube så väl framställt. Jag ber ödmjukast få tillägga att, så saken dock förnämligast rör Bondeståndet, och det är Bondeståndet

som bär tungan, så borde redan denna omständighet i min tanke göra alla öfriga stånd villiga att så vidt möjligt är, så bestämma legan, som Bondeståndet önskat, då denna önskan i sig själf icke innebär något oriktigt. Sådana anmärkningar, som jag hört göras mot förslaget, skulle jag icke anse vara af betydighet. Ett förslag sådant som detta kan aldrig fås i sina skilda bestämmingar såbeskaffadt, att icke olägenheten skulle ännu vidhäfta detsamma. Sådana invändningar som att två personer icke skulle kunna åka tillsammans och hafva sin packning på särskild släde, eller att icke två skolgossar kunde åka tillsammans, emedan det blefve dyrare, skulle jag för min del anse icke vara af någon vigt, ty den som vill hafva nöjet att åka tillsammans med en annan eller då tycker sig åka bättre, han må betala därför. Likaså kan det väl ofta vara tungt för skolungdom likasom för andra medellösa att betala den högre legan, men en sådan utaf medellöshet beroende olägenhet måste afhjelpas på annat vis, icke derigenom, att lagstiftningen inrättas så, att obehörig tunga eller utskyld lägges på den ena eller andra samhällsklassen. Att den föreslagna legan skulle vara för hög, tror jag icke. Penningevärdet har så betydligt fallit, att denna lega ingalunda, sådan den är föreslagen, kommer att ersätta tungan på en del orter, der rörelsen är större, därför att allmogens hästar fara så illa, på andra orter der rörelsen är mindre därför, att den skjutsande på så långt afstånd måste infinna sig till gästgifveriet, och likväl förtjenar ganska litet under de många dagar han ligger på håll. Kunna vederbörande skolgossar icke på billigare sätt komma fram än med skjuts, så bevisar detta, att skjutslegan ingalunda vore hög. Vore den för hög, skulle andra utvägar anlitas. De hafva också funnits förut, så att skolgossor i de flesta delar af landet aldrig begagnat skjutshäst, utan skickades till skolstaden med egen häst eller legd häst. Jag har i min ungdom rest 22 mil med forbonde jemte åtskilliga varor, som han förde med, till skolstaden. Sådana utvägar kunna vidtagas ännu, om skjutslegan skulle blifva för dyr, men jag tror det ganska sällan skall inträffa, och detta visar ingalunda att skjutslegan är för dyr. Man kan använda samma resonnemang på andra anförda fall. För närvarande begagnas aldrig sådana utvägar, som att lega häst för längre resor, och jag tror de icke heller komma att begagnas vid den föreslagna skjutslegan. Jag ber ännu få tillägga, att jag skulle anse det redan vara en half lättnad för det stånd, som har att bär tungan, om ståndet såge tillmötesgående hos de öfriga stånden, och hade den glädjen att återkomma från landtdagen med förhoppning om ett sådant stadgande, som ståndet önskar.

Herr *Snellman*, J. V.: När man statuerar tvenne belopp för skjutslegan i det uttalade syftet att derigenom åstadkomma skjutsningsentreprenader, skulle jag för min del anse, att man då bort börja med att anföra fakta, hvilka bevisa att enteprenad genom den högre skjutslegan kan erhållas. Skulle det kunna antagas, skulle t. ex. från 50 särskilda orter i landet eller något ditåt kunna andragas exempel på, att vid nuvarande skjutslega af 1 mark enteprenad fås mot tillskotts betalning af 60 penni för hvarje häst som från gästgifveriet utgått, då skulle man hafva något att bygga på. Då nu icke något sådant faktum kunna anföras, mycket mindre exempel derpå, från särskilda orter i landet, och man likväl utan att ega någon sådan erfarenhet på måfå antager, att genom en lega af 1 mark 60 penni enteprenad troligen kommer att fås, samt därför nedsätter legan för skjuts, som utgöres af den skjutsningsskyldige, mycket lågt, så är detta icke något rätt sätt att lagstifta, icke något rätt sätt att behandla dem, hvilkas tungas lättande

är i fråga. Jag skulle för min del anse, att hvilken skjutslega man än må bestämma i akt och mening att derigenom åstadkomma entreprenader, hjälper detta icke, man må taga den huru högt som helst, förr än man har föreliggande fakta som visa att en sådan skjutslega är tillräcklig. Man kunde visserligen gå till det orimliga. Om legen bestämmes till 5 eller 10 mark, då kan man vara öfvertygad att få entreprenader i gång, då finnes skäl att antaga denna högre skjutslega för enteprenader. Men man bör icke, ehuru man har säkra förhoppningar att genom en sådan skjutslega kunna åstadkomma entreprenader, tvinga den skjutsnings-
 10 skyldige att under tiden skjutsa för ingenting eller för en lega, som är närmast dertill, utan tillika gifva äfven honom en sådan lega som helst i någon mån ersätter honom för hans möda.

164 YTTRANDEN VID LANTDAGEN 23. & 25.X 1877

Protokoll fördt hos Finlands ridderskap och adel

20 Herr *Snellman*, J. V.: Ehuru än jag icke skulle önska uppehålla tiden med yttranden i allmänhet öfver frågan, nödgas jag dock att, då den reservation, som afgifvits af sex af utskottets ledamöter, blifvit framställd såsom innehållande det i saken rätta, hvilket borde äfven af Ridderskapet och Adeln vinna erkännande, och då detta uttalande blifvit understödt samt fråga kunde uppstå, huruvida utskottets förslag eller denna reservation bör antagas in totum et tantum, ödmjukast för min del votera för, att utskottets förslag måtte komma till diskussion punkt för punkt. Ty detta förslag är i allmänhet försonligt stämtdt och uttrycker mycken välvilja för den finska befolkningens i landet önsknin-
 30 ningar, utan att derfor yrka på förkastandet af bestående förhållanden. Härigenom har också utskottets förslag i min tanke den största utsigt att hos regeringen vinna något afseende. De sex reservanternas ställa sig på en så exklusiv ståndpunkt, att den enligt min tanke ej borde förordas, än mindre gillas. Redan i motiveringen finnes en stor öfverdrift, då reservanternas förmena, att det i utskottets förslag är fråga om att åstadkomma två modersmål för ett folk. Detta uttryck innehåller i sig sjelf en meningslöshet. Derom är icke fråga, att åstadkomma en omöjlighet, att sätta ett annat språk i stället för modersmålet, utan frågan är endast den, att föra isynnerhet den
 40 bildade befolkningen i landet till kännedom af och kärlek för det stora flertalets språk, och att åter den ungdom af finska befolkningen, som arbetar sig fram till högre bildning, å sin sida må lära sig bildningens i landet nuvarande språk, lära sig både att känna detsamma och akta den bildning, detsamma representerar. Reservanternes förslag går deremot ut på att föreviga den dualism, som nu förefinnes, utan något uttaladt syfte att mer än hittills föra den finska och svenska skolans lärjungar tillsammans. Det är på sådan grund jag anser, att utskottets förslag borde läggas till grund för diskussionen; och torde detsamma med åtskilliga modifikationer i de särskilda punkterna också, såvida
 50 jag förstår, erbjuda en ömsesidigt tillfredsställande lösning af frågan.

Herr *Snellman*, J. V., utbad sig talan om detta moment och yttrade: Man behöfver i min tanke icke vara stor lärare eller hafva varit stor lärare, för att finna, att hvad utskottet här föreslår, innehåller en smula öfverdrift. Hvar och en genomgått vårt lands lärdomsskolor, torde kunna intyga det, att skolan icke har förmåga att föra lärjungen till